

DOI: 10.31866/2616-745X.9.2022.265457
УДК 070:159.923:355.01]:327

ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ВІЙНИ: МІЖНАРОДНО-ПОЛІТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Лікарчук Наталія Василівна^{1а},
Лікарчук Дар'я Сергіївна^{2б}

¹Докторка політичних наук, професорка,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7119-439X>,
e-mail: n.likarchuk@gmail.com,

²Кандидатка політичних наук,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1603-7601>,
e-mail: likarchukd@gmail.com,

^аНавчально-науковий інститут публічного управління та
державної служби Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,

вул. Академіка Ромоданова, 12/2, Київ, Україна, 03057,

^бКиївський національний університет культури і мистецтв,
вул. Є. Коновальця, 36, Київ, Україна, 01133

Надіслано:

17.06.2022

Рецензовано:

24.06.2022

Прийнято:

15.07.2022

Для цитування:

Лікарчук, Н. В., & Лікарчук, Д. С. (2022). Інформаційно-психологічні війни: міжнародно-політичний аналіз. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, (9), 157–171. doi: <https://doi.org/10.31866/2616-745X.9.2022.265457>.

У статті досліджуються інформаційно-психологічні війни, здійснюється аналіз їх філософської основи, складових компонентів, умов розвитку, методів ведення, які сьогодні визначають результати будь-якого сучасного військового протистояння.

Особлива увага приділена ролі ЗМІ в операціях інформаційно-психологічних війн та розглянуті технології їх ведення. Проаналізовано способи протидії інформаційній агресії та забезпечення інформаційної безпеки суспільства.

Інформаційно-психологічні війни визначаються як «війни культури», як культурне зіткнення, що проявляється через часткове руйнування основ буття суспільства та ціннісних орієнтацій та дозволяє супротивнику закріпити свій вплив. Увага акцентується на тому, що у таких війнах реалізується

відчуження людини від своєї культури, від культурної ідентичності, й таким чином спустошуються культурні коди суспільства.

Аналізується комплекс засобів інформаційно-психологічного впливу на населення, еліту країни, військо, що визначаються терміном «інформаційно-психологічні операції». Визначено, що всі інформаційно-психологічні операції репрезентують узгоджену пропагандистську діяльність і психологічний вплив.

Охарактеризована лінгвістична проблематика інформаційно-психологічних війн. У статті наведено деякі теоретичні положення, які можуть скласти психологічну базу лінгвістики інформаційно-психологічної війни. Розглянуті ті умови успішності психологічного впливу, які безпосередньо стосуються впливу словом, організації мовного впливу з урахуванням закономірностей сприйняття, осмислення і засвоєння інформації, логічної продуктивності текстів та врахування особливостей формування переконань, стереотипів і установок.

Названі деякі мовні стратегії і тактики інформаційно-психологічних війн і на конкретних прикладах показані можливості лінгвістичного аналізу їх текстів з урахуванням основних теоретичних і практичних розробок психології війни.

Ключові слова: інформаційно-психологічні війни; психотехнології; медіавійна; інформаційно-психологічні операції; семантичне маніпулювання; засоби інформаційно-психологічного впливу.

Вступ

Увага суспільства і вчених до інформаційних війн є не випадковою, оскільки війни такого типу є більш небезпечними, ніж військові зіткнення, оскільки за результативністю наносять величезні збитки об'єкту впливу, навіть до повного його знищення.

Визнаємо, що боротьба за отримання інформації таке ж «давнє» явище, як і сама війна. Об'єктом інформаційної війни є як масова свідомість, так і свідомість окремої особистості. Інструментом ведення інформаційної війни є будь-які засоби передачі інформації – від ЗМІ до пошти і літок.

Методами інформаційної війни є «викид» дезінформації або надання уявної інформації у вигідному для себе ключі. Такі методи дозволяють змінити оцінку подій населенням, розвивати (часто поглиблювати) негативні настрої, а в перспективі – забезпечити перехід якнайбільшої частини суспільства на

сторону того, хто веде інформаційний вплив, застосовуючи інформаційну зброю.

Інформаційна війна багатогранна і характеризується різним понятійним наповненням, зокрема, таким, як:

– вплив систем одна на одну з намірами отримання певної вигоди (користі) в матеріальному плані;

– протиборство між державами в інформаційному просторі з метою нанесення збитків (втрат) інформаційній системі, ресурсам, критично важливій інфраструктурі, дискредитація політичної, економічної та соціальної систем, масова психологічна «обробка» населення, дестабілізація держави і суспільства, а також «силування» до прийняття рішень в інтересах ворожої сторони;

– плановий інформаційний вплив на всю комунікативну систему з метою формування сприятливого глобального інформаційного середовища і забезпечення максимального контролю у комунікативному просторі;

– психологічний вплив, направлений на зміну суспільної свідомості.

Тобто всі визначення зосереджені на перевазі й забезпеченні національних інтересів шляхом впливу на інформаційну систему супротивника. Крім того, сучасні інформаційні війни розглядаються з огляду управління інформаційними потоками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Міжнародно-політичні аспекти інформаційно-психологічних війн досліджені у працях таких науковців, як В. Богуш, В. Вепрінцев, В. Горбулін, О. Джолос, В. Книш, О. Левченко, М. Лібікі, Д. Лікарчук, О. Литвиненко, А. Манойло, А. Петренко, Г. Почепцов, П. Прибутько, Д. Присяжнюк, В. Смолянюк, А. Странніков, Д. Фролов, П. Шевчук, М. Шпура.

Формулювання цілей статті

До певного часу в українській науковій думці практично не приділяється увага прикладному характеру інформаційно-психологічних війн. Актуальність обраної проблеми для аналізу зумовлена також недостатнім рівнем наукового аналізу інформаційної війни як явища, властивого сучасним політичним процесам та міжнародним відносинам.

З'ясувати основні міжнародно-політичні аспекти інформаційно-психологічних війн та рівень загрози інформаційного тиску.

Виклад основного матеріалу дослідження

Паралельно зі створенням (розробкою) нових систем зброї необхідно створювати сучасну інтелектуальну зброю, яка здатна відбивати інтелектуальні удари супротивника. Поряд із техніко-кібернетичними аспектами теорії і технології інформаційної війни нині поглиблюються

і психіко-сенсові (осмислені) та мовні сторони. Крім технічних форм інформаційної боротьби, першочергове значення набуває «війна сенсів», а отже, потрібна нейтралізація інформаційно-психологічного впливу, який направлений на руйнування та знищення національних інтересів держави.

Застосовуючи в інформаційній війні психотехнології, нас позбавляють можливості приймати логічні, виважені обґрунтовані рішення, і ми втрачаємо «свободу і волю», а наша поведінка, бажання, емоції, настрої, почуття та прагнення підпорядковуються і контролюються іншими. Ми сьогодні розуміємо, як важливо мати «силу духу», тому боротьба за душі людей не менш важлива, ніж потужність та стійкість ЗСУ.

Сьогодні в Україні гостро постає питання інформаційних, інформаційно-психологічних війн, «мозкових війн», точніше уявна і реальна небезпека ведення таких війн. Інформаційно-психологічні війни несуть глобальну небезпеку, адже управляють думками, бажаннями, вчинками людей, нав'язуючи особливі алгоритми практичної поведінки без видимого насилля.

Однією з головних передумов ведення ефективних інформаційно-психологічних війн, особливо на українсько-російському інформаційному фронті, є розробка дійової державної інформаційної політики, і тут питання ставиться про рішення іншої вагомої причини: розробку державної ідеології.

Прикладом інформаційної війни також вважають «інформаційні операції» (цей термін був введений військовими США, і пов'язано і це зі спецоперацією, яку проводило Міністерство оборони США в Іраку). З метою підтримки дій США місцевим населенням було витрачено досить велику суму коштів на політичні матеріали, новини, розважальні програми і соціальну рекламу.

Інформаційно-психологічні технології характеризуються застосуванням методів дезорганізації держави, що порушує політичну систему держави, систему управління органами державної влади (Лікарчук, 2020, р. 220) та функціонування громадянського суспільства.

Інформаційно-психологічні війни формують потрібну суспільству думку і поведінкові установки населення, психологічні характеристики (погляди, думки, орієнтири, мотивацію, настрої, стереотипи поведінки), групові норми, масові настрої, зміну суспільної свідомості, перемену соціальних орієнтирів, переінакшення карти світу, інколи інформаційно-психологічні війни розуміються як психологічний вплив словом.

Крім того, часто інформаційно-психологічні війни визначають як «війни культур» (Аго, 2016, р. 127). Результатом культурних зіткнень стає, як правило, підміна і часткове руйнування основ буття суспільства і ціннісних орієнтацій, що дозволяє агресору закріпити свій геополітичний вплив. Таким чином, ціллю агресора у таких війнах є відчуження людини від своєї культури, а точніше і небезпечніше – від культурної ідентичності. Крім того, такі війни спустошують культурні коди суспільства. Саме зміни культурного коду етносу, народу, нації і є першопричиною війни культур.

Якщо одна із протиборчих сторін може впливати на фундаментальні основи соціального життя інших, то вона по суті отримує чималий ресурс для ослаблення супротивника без ведення бойових дій. Здебільшого такий вплив завуальований методами деморалізації – втратою моральних засад через знищення чи піддання сумніву функціонуючих моральних орієнтирів або точніше реморалізації – примусовою зміною системи цінностей, яка може бути позитивною, коли прищеплюють загальнолюдські цінності.

Ми можемо говорити про те, що взаємодія культур за своєю природою є деструктивною, адже всі відомі види міжкультурної взаємодії, а це, наприклад, геноцид, асиміляція, сегрегація, мультикультуризм, є руйнівними методами. Зауважимо, що такі війни пов'язані із:

- мовною інтервенцією (наприклад, введення другої державної мови Україна з такими технологіями уже неодноразово стикалася, знищення чи дискримінація корінних народів – такі процеси і сьогодні відбуваються у Криму із кримсько-татарським населенням, насаджування у соціум дискурсів і дискурсійних практик, вигідних агресору);

- трансформацією соціальної системи – зміна основних принципів і правил соціальної мобільності;

- скасуванням і творенням нових цінностей – знищення традицій, які лежать в основі самозбереження соціальної системи і створення штучних традицій і цінностей та закріплення традицій культури інформаційного агресора;

- реорганізацією політичної системи через ротацію політичних еліт, анулювання традиційних інституцій і структур влади та створення нових;

- зміною зовнішньополітичної орієнтації (наприклад, різка зміна проєвропейського курсу Януковича та відступ на проросійські позиції, що й стало першопричиною Революції гідності);

- повною заміною або частковою перебудовою правової системи;

- змінами економічної системи, руйнуванням традиційної господарської системи та створенням нових сфер економіки;

– медіавійнами – маніпуляція думкою міжнародної спільноти і масовою свідомістю.

Загалом відмітимо, що війни культур є складовою гібридних війн.

Якщо говорити про соціальний фактор, то інформаційно-психологічні війни направлені й на еліту, оскільки вона організує суспільство і створює «головну інформацію», на якій «дорослішають» наша свідомість і підсвідомість. Тому важливим є підкорення засобів інформації супротивника, саме контроль інформації дозволяє формувати масовий світогляд і світосприйняття та подальше бачення майбутнього країни. Соціальний фактор у інформаційно-психологічних війнах спирається на постулат: той, хто володіє публічним дискурсом та медіаресурсами, той перемагає.

Тобто обеззброєння еліти країни має на меті змусити її відмовитися від національної системи цінностей.

Так, сьогодні у країнах НАТО весь комплекс засобів інформаційно-психологічного впливу на населення, війська супротивника визначається терміном «інформаційно-психологічні операції». Тобто в інформаційно-психологічних війнах боротьба ведеться через таємні (приховані) інформаційно-психологічні операції. Американська система поглядів на інформаційно-психологічні війни увібрала в себе все, що було напрацьовано в цій області іншими країнами, з часом і сама стала для багатьох країн «еталоном» у цій сфері, а зараз демонструє успішні практичні прийоми організації впливу на інші держави.

Однією зі стратегій інформаційно-психологічних війн є «стратегія формування майбутнього» (Лікарчук, 2020, р. 221).

У цій фразі автор говорить про міф як елемент маніпуляції майбутнім, яка формується на основі засвоєння «stories» народу, а це впливає на його представників у процесі вибору майбутнього (Аго, 2016, р. 128).

Далі автор зазначає, що образи і слова мають сугестивне значення, тобто інформація, що передається, здійснюється за допомогою частково неусвідомленого сигналу як на рівні вербальному, так і невербальному (найчастіше такі технології застосовуються в інтернеті й можуть «торкатися» нервово-психічних процесів і соціальних уявлень, суспільних норм і традицій, ідей, думок, а також індивідуальної самосвідомості осіб, які «відвідують» мережу). Крім того, сугестія «породжує» ланцюгову реакцію уяви.

Піднімає питання автор і про поняття логосфери (інтелектуальної сфери суспільства: весь запас знань, накопичений людством) в культурі, про який він

говорить як про особливий світ графічних і живописних форм, які «вбираються» за допомогою зору – едосфери. Едосферу науковець пояснює як матеріал для генерування і «сподівання» щодо «формування уяви про бажане (омріяне) і небажане майбутнє». Її наповнення впливає на формування змісту (розуміння суті, значення, квінтесенції, сюжету) проєкцій майбутнього та можливість його фактичної реалізації у соціальному просторовому (Аго, 2016, р. 128).

В інформаційно-психологічній війнах, як ми уже зазначали, виконуються різні психологічні операції:

- інформаційне протиборство у сфері історії (наприклад, «перекручування» Росією історичних фактів щодо історії виникнення України);
- перетягування історії нашої держави «під свої реалії»; психологічні операції у сфері культури, які впливають на менталітет, ціннісно-нормативну систему суспільства (довоєнні гастролі в масовому порядку російських артистів, продаж книг російською мовою).

Усі інформаційно-психологічні операції репрезентують узгоджену пропагандистську діяльність і психологічний вплив. При цьому під пропагандою ми розуміємо систематичне ціленаправлене розповсюдження за допомогою засобів зв'язку та інформації певних ідей із управління думками, відносинами, станами, поведінкою людей, групами, суспільством загалом із метою досягнення вигоди.

Інформаційно-психологічні операції – це головний елемент інформаційної війни, а їх проведення передбачає використання на практиці складної сукупності погоджених, скорельованих та взаємопов'язаних за цілями, задачами, місцем, часом форм, способів та прийомів психологічного впливу.

Здебільшого інформаційно-психологічні операції комплектуються з політичних, воєнних, економічних, дипломатичних і безпосередньо інформаційно-психологічних заходів, направлених на конкретні групи населення, військову силу супротивника з метою:

- встановлення сторонніх, для певної держави, установок;
- вироблення «викривлених» стереотипів поведінки;
- формування видозмін, метаморфоз у потрібному ворогу напрямку щодо настроїв населення, волі, почуттів, схиляючи (Thomas, 2014, р. 121), наприклад, військових до зради, здачі в полон або дезертирства.

Зазвичай вони здійснюються в рамках державної політики, а їх прикладна і воєнна сторони координуються з діяльністю відповідних урядових структур.

Саме психологія дозволяє і допомагає організації інформаційно-психологічних операцій виявити найбільш слабкі ланки в морально-

психологічному стані супротивника і вибудувати систему психологічного тиску. В таких випадках особливо «цікавими» для ворога є національні, соціальні, релігійні протиріччя всередині суспільства.

В інформаційно-психологічних операціях використовують ефекти первинності, авторитету, повторення, покладання відповідальності (Macdonald, 2006, p. 118).

Новим підходом в інформаційно-психологічних операціях є застосування технологій «стратегічної комунікації» (Likarchuk et al., 2022, p. 920). У цьому разі спрацьовує «вузол» заходів із ціленаправленого впливу на військово-політичне керівництво країни, різні суспільно-політичні сили (підтримка так званої «п'ятої колони»), міжнародні структури, тобто вплив, направлений на так звану цільову аудиторію інших країн.

Ціль «стратегічної комунікації» – переконати або змусити цільову аудиторію прийняти рішення, реалізувати дії, націлені на збереження, формування, розвиток сприятливих чи зручних умов для просування певних інтересів.

Сьогодні розроблено основні принципи «стратегічної комунікації», до яких віднесено:

- кваліфіковане керівництво – чітка постановка політичною елітою цілей і задач;
- правдоподібність – ми говоримо про довіру цільової аудиторії до органів державної влади;
- доступність – врахування особливостей культури, способу життя та інших важливих соціальних факторів;
- діалог – обмін думками, інколи вивчення ситуації і «сканування» супротивника;
- масштабність – відсутність часового і просторового обмеження на інформаційно-психологічний вплив;
- узгодженість – єдність, раціональність, чіткість та ясність на всіх рівнях (горизонтальному/вертикальному) стану єдиної системи, за єдиним планом дій;
- безперервність – тобто «неспинність» процесу, який включає постійний зворотний зв'язок між плануванням, діями, а далі – моніторингом, аналізом та оцінкою результатів.

Засобами інформаційно-психологічного впливу, згідно із застосуванням технологій «стратегічної комунікації», можуть виступати:

- телебачення (кабельне, наземне, супутникове);
- радіо (останнім часом досить швидкий, тому й затребуваний канал інформації);
- друковані видання (класичні – книги, газети, журнали, плакати, листівки, брошури);
- електронні видання (електронні аналоги друкованих видань, самостійні електронні видання, звукові електронні видання, образотворчі видання);
- потокове відео (контент, який отримують користувачі від провайдера так само, як телеглядачі отримують безперервне ефірне мовлення в цифровому або аналоговому форматах);
- інтернет;
- мобільні телефони;
- громадські організації (урядові, неурядові, міжнародні);
- чутки, плітки та сміхова комунікація (наприклад, анекдоти);
- воєнні дії або військові навчання;
- демонстрація сили;
- дискусії, візити (перемовини);
- конференції та семінари;
- торгівля (торгівельні війни);
- гуманітарна допомога (Україна пам'ятає так звані «гуманітарні конвої» російської федерації на Донбас, які були реально наповнені зброєю, а на «камеру» – «постановочно» демонстрували наявність продуктів харчування та медикаменти).

Усі інформаційно-психологічні війни тісно пов'язані із лінгвістикою, тому в них завжди задіяні розробники методики виявлення, аналізу і типологізації мовних особливостей текстів. Так звана «маніпулятивна гра слів» посідає важливе місце в інформаційно-психологічних війнах.

Так, наприкінці ХХ ст. широке розповсюдження отримав метод «семантичного маніпулювання», суть якого розкривається через ретельний відбір слів, які викликають позитивні або негативні асоціації, і таким чином впливають на сприйняття інформації.

Загалом метод семантичного маніпулювання передбачає ретельний відбір і спеціальне компонування понять, які викликають або позитивні, або негативні асоціації, що дозволяє впливати на інформацію. Оскільки цей метод базується на певних асоціаціях, він легко впливає на звички, погляди та переконання людини. Коли інформацію приховати неможливо, часто використовується метод відволікання уваги, адже суспільство не може перебувати в інформаційному вакуумі. Тому з метою відволікання його від

«небажаних» питань застосовують інформацію, яка подається як сенсаційна. Мета такої інформації – відволікти увагу від суспільно нагальних проблем. Часто журналісти та ЗМІ подають інформацію у вигляді резонансної, яка може лише на перший погляд бути такою.

До семантичного маніпулювання відноситься і метод «дозування інформації», або метод ізоляцій – обмеження доступу об'єкта маніпуляцій до обсягу інформації.

Ще один метод – управління спотворенням фактами через ЗМІ. Часто ЗМІ «інтерпретують» факти таким чином, що їх сприйняття стає прогнозованим і зручним для замовника такої «інтерпретованої інформації».

Ще один метод – це метод перефокусування уваги. ЗМІ формують інформаційно яскраві приводи, за допомогою яких відволікають увагу від важливих питань суспільства.

Досить часто при веденні інформаційних війн застосовуються тропейчні (образно сутнісні), фігуральні (алегоричні, метафоричні) та інші мовні прийоми. Наприклад, трансформація прецедентного (відома ситуація, сюжет, нагадування, натяки, алузії) тексту як способу континуальності (спотворення) інформації.

Також існує велика кількість прийомів лінгвістичного, мовного маніпулювання, коли використовуються евфемізми. Евфемізми – це слова або словосполучення, які вживаються замість інших слів, що з якихось причин небажано або незручно промовляти.

Ми озвучили досить загальне визначення, тому про евфемізми говорять, що це фактично – «слова прикриття». В українській мові місцю і значенню евфемізмів приділяється мало уваги. Але ми можемо стверджувати, що вони є досить продуктивними у сучасному українському дискурсі. З одного боку, евфемізми вживаються в особистому чи міжособистісному спілкуванні, тому їх називають побутовими (вживаються у розмовній сфері). З іншого боку, процесу евфемізації підлягають різні теми, що відносяться до соціального життя людини, її ставлення до влади.

Основна мета, яку переслідує той, хто вживає евфемізми в соціальних і міжособистісних відносинах, – уникнути конфлікту, не створюючи співрозмовнику відчуття комунікативного дискомфорту, або прикрити факти, події, явища.

Більш специфічною в соціальному розумінні є інша мета евфемізмів – маскуванню суті питання.

Основними сферами соціального життя, в яких використовуються евфемізми, є:

- дипломатія (прикладом можуть служити словосполучення: «піти на крайні заходи», «непередбачувані наслідки», «конфронтація у значенні війни»);
- сфера державних і воєнних таємниць (наприклад, вживають слово «господарство» у значенні військової частини);
- сфера розподілу і обслуговування (прикладом слугує словосполучення «товари підвищеного попиту»);
- відносини між різними соціальними і національними групами (наприклад, вживання російською пропагандою такого словосполучення, як «наші люди», про російськомовне населення, що стало початком вторгнення росії на суверенну територію України).

В сучасних комунікаціях саме політичні евфемізми викликають найбільший інтерес. У мові політиків евфемізми використовуються з метою «камуфлювання» справжнього, істинного значення слів. Саме ЗМІ сьогодні є головним джерелом інформації у всіх областях, а тексти, які продукують ЗМІ, превалюють над іншими видами текстів.

Якщо говорити про евфемізми в українському політичному дискурсі, ми звернемося до тематичної групи «війна». Так, у російських та українських новинах, текстах, повідомленнях, дискурсах по-різному називають теперішню російсько-українську війну: ми називаємо це війною, а російська офіційна позиція – «спеціальна операція».

Досить широко застосовують такий прийом, як «спіраль замовчування». Суть цього прийому полягає у тому, що за допомогою певних посилянь, наприклад, фальсифікації соціального опитування громадської думки, намагаються запевнити громадян у підтримці вигідної маніпулятору позиції. Люди притримуються таких позицій, побоюючись соціально-психологічної ізоляції або будь-яких санкцій, і таким чином замовчують свою думку. Таке замовчування позиції дозволяє опонентам нав'язувати уявну думку та видавати її за позицію більшості.

Ще один прийом, вартий уваги, це метод «сяючого узагальнення», тобто позначення конкретної речі, явища, ідеї, особисто узагальнене родовим іменем, яке має позитивне емоційне забарвлення.

Висновки

Як ми бачимо, різних мовних прийомів є безліч, тому ЗМІ можуть виступати джерелом маніпулювання.

Значимим методом для лінгвістики інформаційно-психологічних війн є застосування політичної метафорики, оскільки метафора є одним із засобів конструювання картини світу – об'єкта психологічного впливу.

Лінгвістичний аспект вивчення інформаційно-психологічних війн має на увазі описання виражених мовними засобами символів, міфів, ідеологем, симулякрів, а також ключових слів, фразеологізмів (стійких словосполучень – неподільних за значенням виразів) та метафор.

Отже, ми можемо зробити висновок, що інформаційна війна є основним засобом світової політики і домінуючим способом досягнення політичної, фінансової, духовної економічної влади у світі.

Сучасну інформаційно-психологічну війну ми розглядаємо як комунікативну технологію із впливу на інформацію та інформаційні системи супротивника з метою досягнення інформаційної переваги в інтересах національної стратегії при одночасному захисті власної інформації і своїх інформаційних систем.

Список використаних джерел та посилань:

- Лікарчук, Н., 2020. Викривлення інформації як технологія впливу на систему управління. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, 6, С. 216–225. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-745x.6.2020.218792>.
- Aro, J., 2016. The Cyberspace War: Propaganda and Trolling as Warfare Tools. *European View*, 15, pp. 121–132.
- Likarchuk, D., Krasnozhan, N., Kuchyk, O., Kundeus, O., and Andrieieva, O., 2022. Theoretical and practical views of political integration in Central and Eastern Europe. *Cuestiones Políticas*, 40 (72), pp. 912–926.
- Macdonald, S., 2006. *Propaganda and Information Warfare in the Twenty-First Century: Altered Images and Deception Operations*. London: Routledge.
- Thomas, T., 2014. Russia's Information Warfare Strategy: Can the Nation Cope in Future Conflicts? *The Journal of Slavic Military Studies*, 27 (1), pp. 101–130.

References:

- Aro, J., 2016. The Cyberspace War: Propaganda and Trolling as Warfare Tools. *European View*, 15, pp. 121-132. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-745x.6.2020.218792>.
- Likarchuk, D., Krasnozhon, N., Kuchyk, O., Kundeus, O., and Andrieieva, O., 2022. Theoretical and practical views of political integration in Central and Eastern Europe. *Cuestiones Políticas*, 40 (72), pp. 912–926.
- Likarchuk, N., 2020. Vykryvlennia informatsii yak tekhnolohiia vplyvu na systemu upravlinnia. *Mizhnarodni vidnosyny: teoretyko-praktychni aspekty*, 6, pp. 216–225.
- Macdonald, S., 2006. *Propaganda and Information Warfare in the Twenty-First Century: Altered Images and Deception Operations*. London: Routledge.
- Thomas, T., 2014. Russia's Information Warfare Strategy: Can the Nation Cope in Future Conflicts? *The Journal of Slavic Military Studies*, 27 (1), pp. 101–130.

**INFORMATION-PSYCHOLOGICAL WARS:
INTERNATIONAL-POLITICAL ANALYSIS**

Nataliia Likarchuk^{1a}, Daria Likarchuk^{2b}

*¹Doctor of Political Sciences, Professor,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7119-439X>,
e-mail: n.likarchuk@gmail.com,*

*²Candidate of Political Science,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1603-7601>,
e-mail: likarchukd@gmail.com,*

^aEducational-Scientific Institute of Public Management and Public Service of the Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine,

^bKyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

The article examines information and psychological wars, analyzes its philosophical basis, components, conditions of development, methods of its conduct, which today determine the results of any modern military confrontation.

Particular attention is paid to the role of the media in the operations of information and psychological warfare and its technologies. The study analyzes ways to counteract information aggression and ensure information security of society.

Information and psychological warfare is defined as a “war of culture”, as a cultural conflict that manifests itself through the partial destruction of the foundations of society and values and allows the enemy to consolidate its influence. Attention is focused on the fact that in such a war the alienation of a person from his culture, from cultural identity is realized and thus devastates the cultural codes of society.

The complex of means of information and psychological influence on the population, elite of the country, troops, defined by the term “information and psychological operations” is analyzed. It is determined that all information and psychological operations represent coordinated advocacy and psychological influence.

Linguistic problems of information-psychological wars are characterized. The article presents some as theoretical positions that can form the psychological basis of linguistics of information-psychological warfare. The conditions of success of psychological influence, which are directly related to the influence of words, the organization of language influence, taking into account the laws of perception,

understanding and assimilation of information, logical productivity of texts and taking into account the peculiarities of beliefs, stereotypes and attitudes.

Some language strategies and tactics of information-psychological warfare are named and the possibilities of linguistic analysis of texts of information-psychological warfare are shown on concrete examples taking into account the basic theoretical and practical developments of psychology of war.

Keywords: information-psychological wars; psychotechnologies; media warfare; information-psychological operations; semantic manipulation; means of information-psychological influence.